

De Middelste Bonte Specht in Twente 2020

In de eerste plaats dank aan alle tellers die de Twentse bossen hebben uitgekamd op Middelste Bonte Spechten. Nu alle gegevens van deze tientallen tellers binnen zijn, blijkt dat de populatiegroei van de Middelste Bonte Specht in Twente na een lichte terugval in 2017 zich weer verder heeft ontwikkeld. In 2016 bereikte de stand van de Middelste Bonte Specht in Twente een hoogtepunt met 270 territoria, maar in 2017 bleef de teller steken op 258 territoria. De groei was er uit en hier en daar was zelfs sprake van enige teruggang. In 2018 werd het aantal van 292 geldige territoria bereikt en in 2019 waren dat er 355. Maar 2020 overtrof toch nog weer deze aantallen en werden er 393 geldige territoria vastgesteld.

Middelste Bonte Specht op Twickel, foto Sytze Wouda

In BMP-Z Telgebied Losser (100 km²) worden vanaf 2004 jaarlijks op dezelfde manier de mibo's in kaart gebracht door werkelijk alle bossen met eiken door een vaste groep tellers uit te kammen. En er zijn nogal wat bossen in het bosrijke Losser. In 2017 was daar de groei tot staan gekomen en was er een territorium minder dan in 2016 (134 in 2017 tegen 135 in 2016). Enkele kleine beekbegeleidende bosjes en plukken loofbos in naaldbos werden toen verlaten, nadat ze in recente jaren voor het eerst werden bezet. In 2018 waren ze weer opnieuw bezet en steeg het aantal territoria in Losser naar 142. In 2019 was er een lichte groei naar 146 territoria. Dit jaar zette de groei door naar 163 territoria. Het verzadigingspunt is dus nog steeds niet bereikt. Er vond niet alleen verdere verdichting plaats in de toplocaties Hooge Lutte en Singraven, maar ook waren er nieuwe locaties in kleinere bossen waar nog niet eerder mibo's waren waargenomen. Een opmerkelijk broedgeval was dat in de tuin van een van de tellers in Losser een nest in zoete kers werd aangetroffen. De hoogste dichtheden in Losser werden bereikt in de grote oude loofbossen van Egheria, Tankenberg, Paaschberg, Hakenberg, De Riest en het Losserse deel van Singraven.

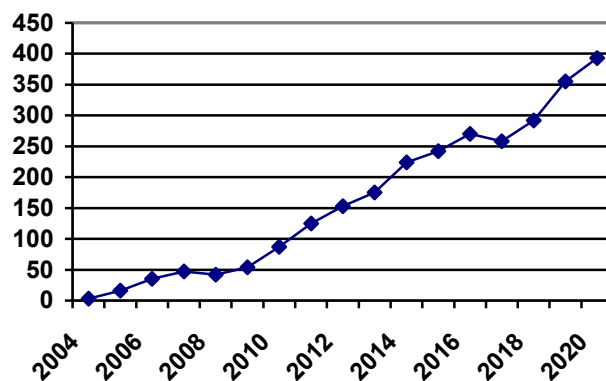
De groei in Twente buiten telgebied Losser is dit jaar niet spectaculair te noemen. Daar groeide het aantal territoria van 209 naar 230. In de volgende tabel staan de aantallen territoria per gebied rond bekende dorpen en steden. Opmerkelijk is dat bv. in Oldenzaal en Enschede de spechten zich al tegen de rand van de bebouwde kom bevinden en soms zelfs in parken binnen de bebouwde kom.

Op Twickel bij Delden heeft Sytze Wouda onderzoek gedaan naar het broedsucces. Van 13 nesten is onderzocht hoeveel jongen er uitvlogen. Dat waren er 28. De gemiddelde jongen productie kwam dus uit op ongeveer 2 jongen per legsel.

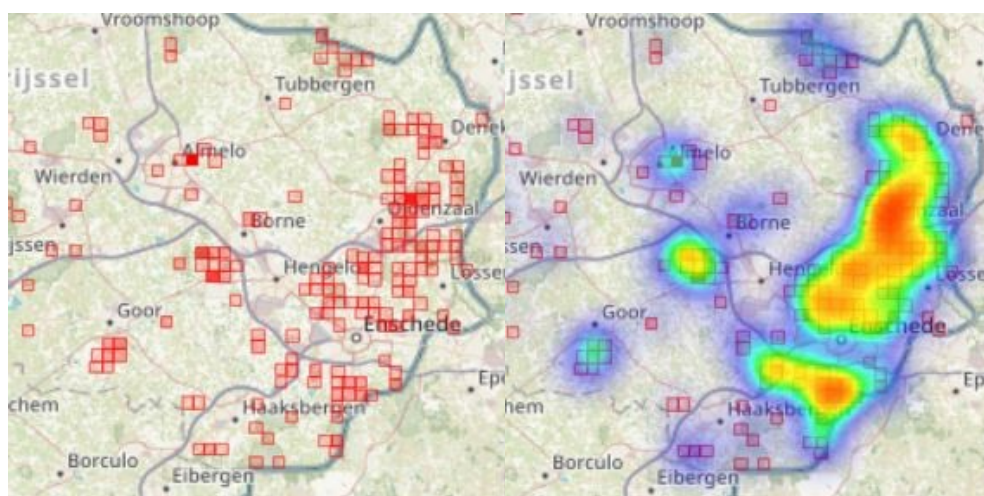
Opvallend is de toename in Enschede, Almelo en Boekelo. Maar er is ook afname te zien. Mogelijke oorzaken zijn weersomstandigheden tijdens de tellingen, intensiteit van de tellingen en de bezoekfrequentie. Vooral ervaren BMP-ers halen het maximum uit hun onderzoeksgebied door een gebied op een morgen in zijn totaliteit te onderzoeken en van uitsluitende waarnemingen uit te gaan. Onderzoek met losse waarnemingen leverde minder territoria op, want door de fusieafstand te hanteren werden vele waarnemingen samengevoegd.

Bij de indeling in de tabel hieronder zijn de districtsgrenzen van Sovon voor Twente aangehouden. Nieuwe locaties werden ontdekt in St. Isidorushoeve, Wiene, Tubbergen, Gammelke, Reutum, Wierden, Mander, Rijssen en Hoge Hexel. In de tabel zijn de aantallen van 2019→2020 weergegeven.

Gebied	Aantal terr.	Gebied	Aantal terr.	Gebied	Aantal terr.
Losser	146→161	Almelo	8→14	Rossum	3→2
Enschede	33→49	Hengelo	8→5	Saasveld	3→3
Diepenheim/Goor	31→35	Deurningen	6→3	Hertme	2→2
Denekamp	21→17	Boekelo	4→12	Borne	2→4
Delden	21→14	Hezingen	4→3	Nijverdal	2→0
Haaksbergen	15→8	Vasse	3→6	E'venen	2→1
Oldenzaal	12→14	Weerselo	3→1	Fleringen	1→0
Lonneker	12→14	Volthe	3→4	Tilligte	1→1
Buurse	8→7			Noordijk	1→0

Ontwikkeling van de populatie Middelste Bonte Spechten in Twente 2004-2020

Verspreiding van de Middelste Bonte Specht in Twente met links de km-hokken en rechts de heat-map (waarneming.nl)

Zoals te zien is op het kaartje zijn de meeste waarnemingen te vinden in het oostelijk deel van Twente. Het kaartje is niet representatief voor alle gemelde territoria. Er staan niet-geldige waarnemingen op en enkele tellers hebben mij rechtstreeks hun territoria doorgegeven zonder waarneming.nl te gebruiken.

Vooraf in de bossen van Losser, op Singraven in Dinkelland/Losser, bij Vasse, Almelo, Hengelo, Enschede, Diepenheim, Goor, het Lankheet bij Haaksbergen en Twickel bij Delden zijn de meeste Middelste Bonte Spechten te vinden. Het onderzoek naar de Middelste Bonte Specht zal niet alle aanwezige territoria hebben opgeleverd. Wel in Z-telgebied Losser, maar in overig Twente zullen in kleinere bossen vogels waarschijnlijk gemist zijn.

Alle waarnemers (en dat zijn er enkele tientallen) dank ik zeer hartelijk voor hun inzet. Het is werkelijk ongekend dat het jaarlijks steeds weer lukt om de Twentse bossen te verdelen onder een groot aantal waarnemers om op zoek te gaan naar de Middelste Bonte Spechten. Het onderzoek vraagt om een zeer zorgvuldige werkwijze om uiteindelijk een weloverwogen territoriumbepaling te kunnen doen. Vooral solitaire paren kunnen soms zeer moeilijk te traceren zijn. In goed bezette bossen is het tegenwoordig al niet eens meer nodig om een geluidsdrager te gebruiken. De spechten roepen daar in de goede tijd en met goed weer spontaan en kunnen dan via de BMP-methode geïnventariseerd worden.

En hoe zal het volgend jaar gaan met de Middelste Bonte Specht in Twente? Zet de stijgende tendens door of treedt er een terugval op?

Ben Hulsebos, benhulsebos@home.nl